

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok IX.

WARSZAWA, DNIA 15 LUTEGO 1932 R.

Nr. 3.

TREŚĆ:

Ruch służbowy	str. 17	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	str. 19
Nowe falsyfikaty banknotów 1-, 10- i 20-dolarowych . . .	" 17	Położenie gospodarcze Polski w styczniu 1932 r. na pod-	
Falszywe kupony od obligacji 5% państwowej pożyczki kon-		stawie sprawozdań Oddziałów.	" 20
wersyjnej z r. 1924.	" 18	Położenie gospodarcze Polski	" 30
Zawiadomienie o proteście poprzednika ostatniego indo-		Wyniki spisu ludności Polski z dnia 9 grudnia 1931 r. . .	" 32
santa dokumentu inkasowego	" 19	Gęstość zaludnienia w Polsce według spisów 1921 i 1931 r. .	" 32

Ruch służbowy.

Nominacje.

Dr. Stefan Hierowski, urzędnik Oddziału w Zamościu, mianowany Zastępcą Dyrektora Oddziału w Łucku.

Przeniesienia.

Bolesław Kulon, Zastępca Dyrektora Oddziału w Jarosławiu, przeniesiony na równorzędne stanowisko do Oddziału w Ostrowie.

Nowe falsyfikaty banknotów 1-, 10- i 20-dolarowych.

(Dział XII Spisu Okólników).

Federal Reserve Bank of New York zawiadamia listownie o pojawieniu się nowych typów falsyfikatów banknotów 1-, 10- i 20-dolarowych, których opis zamieściło Ministerstwo Skarbu Stanów Zjednoczonych w swych listach okrężnych Nr. 656 i 657 z 1932 r. w sposób następujący:

Po 1 \$ (Silver Certificate).

„Serja z r. 1928; litera kontroli „B”, numer na stronie przedniej niewyraźny, prawdopodobnie 9; na odwrotnej zaś stronie brak numeru; podpisy: W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych i A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Washingtona.

Falsyfikat ten jest drukowany na arkuszu papieru przy pomocy surowo rytowanych płyt fotomechanicznych lichego wyrobu. Papier został prawdopodobnie rozmoczony w chemicznym roztworze, aby nadać falsyfikatowi wygląd zużycia wskutek obiegu. Mimo podobieństwa do drukowanego kuponu falsyfikat nie powinien wprowadzać w błąd przy ostrożnem przyjmowaniu banknotów. Zatrzymany falsyfikat opatrzony jest numerem serji Q 27923857 A.

Po 10 \$ (Federal Reserve Note).

Falsyfikat banknotu Federal Reserve Bank of New York, New York; serja z r. 1928 A; litera kontroli „C”; numer na przedniej stronie płyty 27, na odwrotnej stronie brak numeru; podpisy W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych i A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Hamiltona.

Jest to falsyfikat niebezpieczny, drukowany przy pomocy płyty „intaglio” (gemmy ciętej wkłęsło) na arkuszu papieru dobrego gatunku. Delikatnie cieniowane linje na twarzy portretu wyszły ostro, jakby były wykonane piórem i atramentem. Na lewej stronie banknotu opuszczono literę kontroli pod górnym numerem w lewym rogu. Pieczęć i numeracja są wykonane ciężko w kolorze ciemno-zielonym, przyczem druk przebija na drugą stronę; odwrotna natomiast strona banknotu jest wykonana w kolorze blado-zielonym, t. j. odmiennym tonie od pieczęci i numeracji, a w falistej ornamentacji po prawej i lewej stronie tekstu u dołu banknotu opuszczono trzy małe kule różnej wielkości. Taki sam błąd występuje w zagięciu chodnika na lewo od samochodu; linja ta bowiem jest niewykończona od latarni na rogu aż do samochodu. Na przedniej stronie, pod nałożoną figurą S, otaczającą numery w górnym rogu na falsyfikacie, brak pionowych linii cieniowania.

Dokładne zbadanie wizerunku powinno umożliwić natychmiastowe rozpoznanie falsyfikatu.

Po 20 \$ (Gold Certificate).

Serja z r. 1928; litera kontroli „K”; numery na obu stronach niewyraźne, na przedniej stronie prawdopodobnie 107, na odwrotnej zaś 133; podpisy: W. O. Woods, Skarbnik Stanów Zjednoczonych i A. W. Mellon, Minister Skarbu; portret Jacksona.

Falsyfikat ten jest drukowany przy pomocy płyt fotomechanicznych na arkuszu papieru, używanego zwykle do druku obligacji, i obliczony na wprowadzenie w błąd osób, nie zwracających należytej uwagi na otrzymane pieniądze. Pieczęć i numeracja są wykonane w kolorze brudno-pomarańczowym, a podobizna i boczna ornamentacja wypadły ciężko, przez co zniszczono cały szereg delikatnych linii, których błędne rytowanie nie mogło ochronić. Falsyfikat zatrzymany nosi numer serji A 37372451 A. Zaleca się ostrożność w przyjmowaniu banknotów tego rodzaju.

Ministerstwo Skarbu Stanów Zjednoczonych, Wydział Służby Tajnej, prosi wszystkie banki i osoby, którym falsyfikaty będą przedstawione, postarać się, o ile to będzie możliwe, o ustalenie ich pochodzenia. Wszelkie wiadomości w tej sprawie należy kierować do Treasury Department, Secret Service Division, Customs House, New York, N. Y.

George L. Harrison, Gubernator”.

Falszywe kupony od obligacji 5% państwowej pożyczki konwersyjnej z r. 1924.

(Dział VII Spisu Okólników).

Ministerstwo Skarbu nadesłało przy liście Nr. D.VII.3297/1/32 z 10 lutego 1932 r. odpis aktu ekspertyzy fałszywych kuponów o wyższej wartości od obligacji 5% państwowej pożyczki konwersyjnej z roku 1924 treści następującej:

ODDZIAŁ EKSPERTYZ
BANKU POLSKIEGO
w Warszawie
Nr. 43.

Warszawa, dnia 4 grudnia 1931 r.

Wynik badania.

Data badania: 3 grudnia 1931 r.

Ekspert: Wacław Drahol.

Przedmiot badania; pięć sztuk kuponów à zł 12:50 od państwowej pożyczki konwersyjnej z 1924 r.

Ekspertyza ustaliła:

- 1) Papier: papier odmienny od autentycznego.
- 2) Wodny znak: znaku wodnego brak, podczas gdy kupony autentyczne drukowane są na papierze ze znakiem wodnym „ciągle S”.

3) Nadruk: wymiary rysunku strony przedniej i odwrotnej zakwestjonowanych kuponów różnią się pomiędzy sobą w porównaniu z wymiarami kuponów autentycznych. Wahania te są w granicach 0,25—0,5 m/m. Strona przednia: w rysunku ramki linje zgrubione, poprzerywane, nieczysto wykonane i w kolorze odmiennym, bardziej czerwonym. W rysunku narożników widać pewne różnice, zwłaszcza odróżnia się lewy dolny narożnik w kuponie Nr. 4310127. Rysunek w tle zalany i zniekształcony, a kolor tła nieco odmienny — ciemniejszy. W tekście litery i cyfry zdeformowane, druk zalany, o nieco odmiennym kroju, np. litera „d” oraz „s” w słowie „stycznia”, oraz przy cyfrze „5” znak procentowy. Cyfry w numeracji poprzerywane, nieczysto i krzywo odbite. Strona odwrotna: ramka i tekst wykonane w kolorze jaśniejszym, poprzerywane, zgrubione i niejednolite. Litery w tekście zniekształcone, zgrubione. Widać to np. w literach „d” i „y” w słowie „daty”. Brak kreski w literze „t” w słowie „podatków”. Brak również kropki nad literą „j” w słowie „niniejszy”.

Ogólna ocena: Pomimo, że są pewne różnice w wykonaniu poszczególnych kuponów, np. w wykonaniu ramki strony przedniej, to jednak wobec głównych cech wspólnych wszystkich kuponów, należy uważać, że pochodzą one z tego samego źródła.

Wobec powyższego nadesłane do zbadania kupony należy uważać za fałszywe.

Z ODDZIAŁU EKSPERTYZY

BANKU POLSKIEGO

w Warszawie.

Ekspert: (—) Drahol.

W razie przedstawienia sfałszowanych kuponów należy ich okaziciela zatrzymać i — o ile nie zdoła wylegitymować się w sposób niewątpliwy — wezwać natychmiast przedstawiciela władzy bezpieczeństwa.

Zawiadamianie o proteście poprzednika ostatniego indosanta dokumentu inkasowego.

(Dział IX Spisu Okólników).

Zgodnie z zarządzeniem, zawartem w Okólniku Nr. 2 z 3 lutego 1932 r., w sprawie zawiadamiania o proteście dokumentu inkasowego poprzednika ostatniego indosanta, t. j. podawcy, wyjaśnia się, że — w razie niemożności odczytania nazwiska wspomnianego indosanta, lub też jeśli niema jego dokładnego adresu — Bank nie może dokonać notyfikacji a tem samem nie ponosi odpowiedzialności z tego powodu.

Należałoby jednak informować podawców dokumentów inkasowych, aby we własnym interesie podawali Bankowi dokładnie nazwiska i adresy bezpośrednio poprzedzających ich indosantów oraz wystawców weksli trasowanych, celem umożliwienia dokonania wymaganej art. 44 prawa wekslowego notyfikacji o proteście z powodu niezapłacenia lub nieprzyjęcia.

W przygotowywanych rachunkach kosztów nie zaznaczają Oddziały ilości wysłanych notyfikacji, co utrudnia Oddziałowi, załatwiającemu ostateczny obrachunek, ustalenie właściwej kwoty, zwłaszcza przy dokumentach inkasowych, nadesłanych z zagranicy, przy których kwota porta musi być ustalana według stawek, obowiązujących dla listów na zagranicę; wobec tego wskazane jest podawać ilość wysłanych notyfikacji w treści rachunku (form. Nr. 66) w rubryce „tytułem innych wydatków inkasowych”.

Jeżeli podawca zamieści na liście inkasowej wzmiankę o nienotyfikowaniu, nie należy jej powtarzać na samym dokumencie.

Wyjaśnienia powyższe mają analogiczne zastosowanie w razie protestu czeku, jako dokumentu inkasowego.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 1 z 15 stycznia 1932 r., str. 10:

Estonja.	z $6\frac{1}{2}\%$	na $5\frac{1}{2}\%$,	która obowiązuje od dn. 1.II.1932 r.
Finlandja.	„ 8%	„ 7%	„ „ „ 13.II.1932 r.
Szwecja	„ 6	„ $5\frac{1}{2}\%$	„ „ „ 19.II.1932 r.

Położenie gospodarcze Polski w styczniu 1932 r.

na podstawie sprawozdań Oddziałów.

Rynek pieniężny. Sytuacja na międzynarodowych rynkach pieniężnych po ultimie rocznem doznała na początku stycznia pewnego odprężenia, na które wpłynął przedewszystkiem zbliżający się termin konferencji rozbrojeniowej, a następnie wieści o mającem nastąpić podpisaniu paktu o nieagresji między Z. S. S. R. a Polską, Rumunją i państwami bałtyckimi. Od połowy miesiąca jednak zapanał znowu nastrój depresji i nerwowej niepewności, wywołany zaostrzeniem wojny japońsko-chińskiej, wiadomościami o walkach w Indjach, a przedewszystkiem znaną powszechnie deklaracją kanclerza Rzeszy Niemieckiej, że Niemcy ani obecnie, ani kiedykolwiek nie będą w stanie spłacić reparacyj. Deklaracja ta spowodowała wielkie wrażenie w krajach bezpośrednio zainteresowanych, a więc we Francji, Belgji, Anglii oraz poważne zaniepokojenie w Stanach Zjednoczonych wobec naturalnej zależności między uzyskaniem przez kraje europejskie reparacyj ze strony Niemiec, a możliwością spłaty przez nie zobowiązań względem Ameryki. Konferencja reparacyjna, zwołana przez Anglię na 25 stycznia, uległa odroczeniu. Szczególnie ostrem echem w międzynarodowych sferach finansowych odbił się poza tem plan Hoovera pomocy kredytowej w Stanach Zjednoczonych. Celem przeciwdziałania masowej po katastrofach giełdowych i bankowych ucieczce pieniądza od lokat w akcjach i bankach, a tem samem coraz groźniejszym rozmiarom zastoju i bezrobocia, obie izby Kongresu Stanów Zjednoczonych zatwierdziły w połowie stycznia ustawę o powołaniu do życia nowej instytucji kredytowej „Reconstruction Finance Corporation”. Zadaniem tej instytucji, której kapitał, przewidywany na 2 miliardy dolarów, w czwartej części ma być pokryty przez państwo, w $\frac{3}{4}$ zaś ze sprzedaży bonów, gwarantowanych przez państwo, będzie upłynnienie rynku pieniężnego Stanów Zjednoczonych drogą udzielania kredytów instytucjom bankowym, towarzystwom kolejowym, przemysłowi oraz rolnictwu. Na przejście przez Amerykę od polityki deflacyjnej, stosowanej od czasu bytności Laval'a w Waszyngtonie, na drogę inflacji kredytowej Europa, a zwłaszcza Francja, zareagowała natychmiast wycofaniem złota ze Stanów Zjednoczonych, likwidacją wkładów, podażą dewiz i banknotów dolarowych, które pod wpływem dużego zaofiarowania wykazały tendencję zniżkową. Do szeregu czynników, niepokojących rynek w ciągu stycznia, dodać poza tem należy ogłoszenie ogólnego moratorium przez Bułgarię, wstrzymanie obsługi długów zagranicznych przez Węgry, przedłużenie moratorium bankowego przez Łotwę, oraz zawieszenie na jeden miesiąc przepisu o obowiązującym 40% pokryciu banknotów złotem przez Grecję.

Restrykcje dewizowe, stosowane przez szereg krajów europejskich, w niektórych z nich uległy dalszemu zaostrzeniu. Austriacki Bank Narodowy dekretem z dnia 30. XII. 1931 r. ustalił, że przydział dewiz będzie się odbywał jedynie dwa razy w tygodniu. Wywóz kapitałów dozwolony jest tylko do 200 szylingów, zapłata za towary eksportowane musi być uskuteczniata wyłącznie w walucie zagranicznej. Nowe przepisy dewizowe Niemiec z dnia 30. XII. r. ub. nawet obcokrajowców ograniczyły w dysponowaniu ich aktywami zagranicznymi. W Norwegji nowy cyrkularz bankowy nakazał bankom ścisłe przestrzeganie restrykcji przy sprzedaży walut dla celów importowych, wprowadzając jednocześnie obowiązki kontroli zużycia walut przez każdego klienta na podstawie danych z ostatnich kilku lat. Łotwa ustawą z dnia 30. XII. 1931 r. zastosowała obowiązkową rejestrację kapitałów, przekazywanych przez obywateli łotewskich zagranicę. Nowa reglamentacja dewizowa Hiszpanji dopuściła sprzedaż walut zagranicznych jedynie w celu pokrycia zobowiązań, wynikających z importu towarów, według zaś nowego rozporządzenia dewizowego Czechosłowacji z dnia 15. I. r. b. wwóz całego szeregu artykułów został uzależniony od specjalnych pozwoleń. Zniesienie natomiast stosowanych dotychczas restrykcji dewizowych ogłosiła jedynie Finlandja.

Łagodzący wpływ na nastroje rynków pieniężnych wywarło pomyślne zakończenie kilkotygodniowych rokowań pomiędzy Niemcami a ich zagranicznymi wierzycielami w sprawie przedłużenia na jeden rok układu bazylejskiego z sierpnia 1931 r., oraz zapowiedziana i dokonana w terminie 1 lutego spłata przez Bank Angielski, bez naruszenia jego zapasów złota, 30 milionów £, jako reszty kredytu francusko-amerykańskiego, zaciągniętego w sierpniu r. ub. Spłata ta została uskuteczniata dewizami, nagromadzonemi za złoto, nabyte przez Anglię na rynku indyjskim, który do końca stycznia dostarczył Anglii złota za 34 milj. £.

Celem zahamowania tezauryzacji pieniędzy, Belgijski Bank Narodowy, który w przeciwieństwie do szeregu innych banków biletowych nie podniósł swej stopy dyskontowej po wrześniowym kryzysie walutowym, podwyższył ją dnia 14 stycznia z $2\frac{1}{2}\%$ na $3\frac{1}{2}\%$. Wskutek stałego topnienia zapasu dewiz podwyższył również dnia 13. I. stopę Bank Grecji z 11% do 12%. Obniżyły natomiast stopę banki: Węgierski dnia 20 stycznia z 8% na 7% i Estoński dnia 1. II. z $6\frac{1}{2}\%$ na $5\frac{1}{2}\%$.

Stale komplikująca się i niezwykle ciężka sytuacja międzynarodowa nadal wywierała ujemny wpływ na stan krajowego rynku pieniężnego, utrzymując w dalszym ciągu atmosferę niepewności i nieufności. Wiadomości o inflacji kredytowej w Stanach Zjednoczonych wywołały wśród części społeczeństwa obawę spadku dolara.

Utrzymujące się uporczywie, pomimo kategorycznych zaprzeczeń ze strony czynników miarodajnych, pogłoski o moratorium płatniczym dla rolników, wpłynęły na wycofywanie wkładów w niektórych miejscowościach, zwłaszcza w spółdzielniach kredytowych, pracujących z rolnictwem. Do zmniejszania się lokat częściowo przyczyniała się również konieczność, zmuszająca wielu wkładców, pozbawionych innych źródeł dochodu, do stopniowego sięgania po oszczędności. Poza tem w niektórych miejscowościach, zwłaszcza na południu kraju, notowane było dalsze podejmowanie lokat przez ludność żydowską, celem rozprawdzania ich między drobnych rolników na wysoki procent, przyczem — w razie nieuregulowania pierwszej raty — wierzyciele kierują sprawę na drogę sądową, uzyskując możność nabycia danego obiektu w drodze licytacji za bezcen. Ogólnie jednak wycofywanie wkładów nigdzie nie przybrało większych rozmiarów, a w niektórych instytucjach zaznaczył się nawet pewien ich wzrost. Pod tym względem nadal przodowała P. K. O., która — ciesząc się powszechnem zaufaniem społeczeństwa — wykazała w styczniu nienotowane dotychczas w tej instytucji zwiększenie się wkładów oszczędnościowych o 14,6 milj. złotych.

Trwający, jakkolwiek nierównie słabszy niż w poprzednich miesiącach, odpływ wkładów skłaniał instytucje kredytowe do utrzymywania zakreślonych ram operacyj kredytowych, a nawet dalszego ich ograniczania. W tych warunkach na rynku pieniężnym wzmogła się ciasnota gotówkowa. Szczególnie silne było zapotrzebowanie gotówki ze strony rolnictwa wobec konieczności regulacji zobowiązań za nawozy sztuczne, płatności rat pożyczek, zaciągniętych na rejestrowy zastaw zboża, oraz podatków i świadczeń społecznych, zmuszając rolników do wzmożonej podaży zboża i produktów hodowlanych, które wskutek braku dostatecznego popytu poważnie zniżkowały. Brak gotówki w pewnej mierze zaostbrały również wyżej wspomniane pogłoski o moratorium dla zobowiązań rolniczych, gdyż dyskonterzy prywatni często odmawiali rolnikom przyjmowania ich weksli, motywując swoje stanowisko wyraźną obawą grożących jakoby powikłań prawnych. Wskutek tego kredyt na rynku prywatnym uległ podrożeniu, szczególnie na południu kraju i kresach wschodnich. Pogłoskom o moratorium zresztą uwierzyli sami rolnicy, oczywiście mniej uświadomieni, szczególnie na kresach, czego dowodem były stwierdzone w wielu wypadkach fakty umyślnego ociągania się z regulacją zobowiązań, oraz dążenia do zwiększania długów.

Sezonowy brak ożywienia w przemyśle i handlu oraz dalsza redukcja siły nabywczej ludności, szczególnie rolniczej, ujemnie zaznaczyły się niemal we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, znajdując wyraz w zmniejszeniu się obrotów, licznych upadłościach i nadzorach, wzroście bezrobocia oraz pogorszeniu się wypłacalności. Wprawdzie w Banku Polskim odsetek protestów w stosunku do weksli płatnych znacznie się obniżył i wyniósł 3,78%, podczas gdy w poprzednim miesiącu stanowił 5,01%, spadek ten jednak tłumaczy się przede wszystkim wpływem, jaki na ustosunkowanie się weksli zaprotestowanych do płatnych wywarła przypadająca na styczeń spłata poważnej sumy kredytu na rejestrowy zastaw zboża, dokonana jednak, w myśl ustalonego planu regulacyjnego, w około 80% wekslami prolongacyjnymi. Wykup weksli w instytucjach kredytowych ze strony przemysłu i handlu nie napotykał naogół na większe trudności w związku z dużymi obostrzeniami w przyjmowaniu przez przemysłowców i kupców pokrycia wekslowego oraz z dążeniem do sprzedaży za gotówkę. Natomiast regulacja zobowiązań rolniczych szła bardzo opornie, szczególnie w komunalnych kasach oszczędności i spółdzielniach, gdzie selekcja materiału wekslowego prowadzona była mniej rygorystycznie, niż w bankach, i gdzie pomoc kredytowa obejmuje przeważnie rolnictwo drobne, szczególnie odczuwające brak środków pieniężnych. W licznych wypadkach rolnicy płacą zaledwie 5—10% kapitału, a bardzo często tylko procenty.

Celem ochrony rolnictwa przed mnożącymi się egzekucjami martwego i żywego inwentarza, w których wyniku części inwentarza sprzedawane były często poniżej połowy zwykłej swej wartości sprzedażnej, Ministerstwo Sprawiedliwości okólnikiem z dnia 28. XII. r. ub. wydało zakaz kierowania egzekucyj na inwentarz żywy i martwy gospodarstw rolnych bez jednoczesnego wystawienia na licytację gruntów. Zdarzają się jednak wypadki niesumiennego korzystania z tej ochrony tak, że istnieje uzasadniona obawa, iż dłużnicy z hipoteką nieuregulowaną lub nadmiernie obciążoną, nie poczuwający się do obowiązku dotrzymywania swych zobowiązań, będą mogli uchylać się od spłat w nadziei, że wierzyciele nie zechcą się narażać na długie i kosztowne procesy.

W ciągu grudnia r. ub. ogólny stan wkładów powiększył się o 38·2 milj. zł., co nastąpiło głównie wskutek wzrostu rachunków żyrowych w Banku Polskim o 11·4 milj. zł., a przede wszystkim wkładów w P. K. O. — o 32·3 milj. zł., z czego na dopisane odsetki przypada 16·4 milj. zł., na faktyczny zaś przyrost — 15·9 milj. zł. Natomiast banki akcyjne wykazały w dalszym ciągu spadek wkładów o 12·4 milj. zł. Ubytek ten jednak był w grudniu słabszy, niż w szeregu poprzednich miesięcy, począwszy od kwietnia r. ub., i pochodził przeważnie jeszcze z wypowiedzeń, zgłaszanych w miesiącach letnich.

	31. XII. 1931.		30. XI. 1931.	
	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.	oszczędnościowe i terminowe	czekowe, żyrowe i na r/kach bież.
	w milionach złotych			
w Banku Polskim ¹⁾	—	190·5	—	179·1
„ Banku Gospodarstwa Krajowego ¹⁾ . . .	140·9	93·0	144·5	90·8
„ Państwowym Banku Rolnym ¹⁾	32·9	29·0	32·9	23·5
„ Pocztowej Kasie Oszczędności	332·2	177·6	308·1	169·4
„ bankach ²⁾	355·6	374·5	370·4	372·1
„ komunalnych kasach oszczędności ³⁾ . .	558·4 ⁴⁾	44·5	554·0 ⁴⁾	46·1
	1.420·0	909·1	1.409·9	881·0
	2.329·1		2.290·9	

Działalność kredytowa banków doznała dalszego ograniczenia w związku z ich dążeniem do gromadzenia rezerw kasowych na ultimo roku. Ogólna suma wykorzystanych kredytów krótkoterminowych zmniejszyła się w ciągu grudnia o przeszło 34 milj. zł. do 1.240·6 milj. zł. Na skutek skurczenia operacji kredytowych w rozmiarach prawie 3-krotnie silniejszych niż ubytek wkładów, przy jednoczesnym zwiększonym nieco wykorzystaniu w Banku Polskim redyskonta i kredytów na zastaw papierów wartościowych, pogotowie gotówkowe banków wzrosło o przeszło 33 milj. zł., osiągając 90·5 milj. zł. Wobec tego stosunek rezerw kasowych do wkładów wydatnie się podniósł — z 7·7% do 12·4% i był wyższy niż na ultimo 1930 r., kiedy wynosił 10·7%. Zadłużenie banków wobec zagranicy zmniejszyło się o 3·4 milj. zł. do 280·2 milj. zł.

W ciągu całego roku ubiegłego ogólny stan wkładów w instytucjach kredytowych, objęty wyżej podanym zestawieniem, zmniejszył się o około 338 milj. zł., czyli o blisko 13%, z czego na wkłady oszczędnościowe i terminowe przypadło 172 milj. zł. Ubytek wkładów wykazują niemal wyłącznie banki akcyjne, banki państwowe straciły zaledwie parę procent lokat, komunalne kasy oszczędności

¹⁾ Bez lokat Skarbu Państwa.

²⁾ Według bilansów łącznych, zestawianych przez Komisarjat Bankowy Min. Skarbu; dane obejmują 59 banków i 5 większych domów bankowych.

³⁾ Dane obejmują 378 kas, w tem 2 niekomunalne („Galicyska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycia“ w Przemyśle).

⁴⁾ Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.

notowały wzrost dwudziestokilkomilionowy, natomiast wkłady oszczędnościowe w P. K. O. (czekowe zmianie nie uległy) zwiększyły się o 81 milj. zł., czyli o 37%. Ogólna suma wkładów w bankach akcyjnych zmniejszyła się o 454·3 milj. zł., t. j. o 38%, przyczem godnym podkreślenia jest fakt, że stan wkładów w walutach obcych uległ spadkowi silniejszemu, niż lokaty złotowe, świadcząc o tem, że psychoza wycofywania lokat objęła przedewszystkiem najmniej uświadomioną i najwięcej płochliwą część społeczeństwa. Podczas gdy wkłady w złotych w bankach skurczyły się w ciągu roku o 32%, wkłady w walutach obcych — aż o 45% tak, że w rezultacie stosunek lokat w złotych do lokat w walutach obcych znacznie się poprawił na korzyść pierwszych. Wpłaty tak poważnej sumy wkładów banki dokonały kosztem skurczenia swych operacji kredytowych, które zmalały o przeszło 670 milj. zł., t. j. o 35%, co oczywiście mogło być uskutecznione tylko dzięki ostrożnej i zdrowej polityce w tej dziedzinie. Pokonanie przez banki tych niezwykle trudności wyłącznie o własnych siłach jedynie przy doraźnej pomocy Banku Polskiego, okazywanej w najcięższych chwilach, jest wymownem świadectwem mocnych podstaw bankowości polskiej. Zaspokajając wszystkie zgłoszenia wkładców, banki potrafiły jednocześnie zmniejszyć w ciągu roku ubiegłego swoje zadłużenie wobec zagranicy o zgorą 190 milj. zł., czyli o 40%.

Działalność kredytowa Banku Polskiego, po dość znacznem rozszerzeniu się w grudniu, notowanem zresztą zazwyczaj w tym czasie w związku z ultimem roku, uległa w styczniu pewnej redukcji, wynoszącej 7·6 milj. zł., z czego na portfel wekslowy przypadło 3 milj. zł.:

	31. 12. 31	10. 1. 32	20. 1. 32	31. 1. 32
Portfel wekslowy w milj. zł.	670·3	651·8	623·1	667·3
Pożyczki zastawowe „ „	126·1	124·4	123·3	121·5
	796·4	776·2	746·4	788·8

Obligo z tytułu kredytów wiosennego i siewnego lekko się podniosło do około 19 milj. zł., natomiast z tytułu kredytów na rejestrowy zastaw rolniczy, skutkiem dokonanej spłaty pierwszej raty, zmniejszyło się o 10·5 milj. zł. i wynosiło 29·2 milj. zł. W miesiącu sprawozdawczym Bank Polski, ze względu na znaczne pogorszenie się sytuacji finansowej rolnictwa na skutek dość silnej zniżki cen zbóż i produktów hodowli, postanowił sprolongować drugą ratę płatności kredytu na rejestrowy zastaw zboża, przypadającą w lutym, przez rozłożenie jej na trzy równe części, płatne wraz z następniemi ratami zasadniczymi, t. j. kwietniową, majową i czerwcową. Stan weksli rolniczych z terminem płatności ponad 3 miesiące w dalszym ciągu nieco się powiększył, osiągając prawie 55 milj. zł. Wzrost ten, pomimo spadku zadłużenia rolnictwa z tytułu kredytów na rejestrowy zastaw rolniczy, tłumaczy się tem, że weksle pierwotne, pochodzące z tych kredytów, a przeniesione w swoim czasie po upływie trzech miesięcy na obligo normalne, w styczniu — po spłacie pierwszej raty — zostały skonwertowane na nowe weksle ratalne, z których część płatna jest w maju i czerwcu, a więc posiada termin ponad trzy miesiące.

Rezerwy walutowo-dewizowe, pomimo spadku zapotrzebowania, uległy ograniczeniu skutkiem z jednej strony zmniejszania się podaży walut i weksli zagranicznych wraz z kurczeniem się eksportu, z drugiej — skutkiem znacznie słabszego w związku z kryzysem dopływu walut do tej części ludności, która otrzymywała je od swoich krewnych — emigrantów. Zapas dewiz, zaliczonych do pokrycia, spadł o 18·9 milj. zł., niezaliczonych zaś — o 6·3 milj. zł.:

Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.:	31. 12. 31	10. 1. 32	20. 1. 32	31. 1. 32
zaliczone do pokrycia	88·0	88·4	78·0	69·1
niezaliczone „ „	125·4	124·1	117·9	119·1
Razem	213·4	212·5	195·9	188·2
kruszec	600·4	600·4	600·4	600·5

Obieg pieniężny, na skutek zmniejszenia się rezerw walutowo-dewizowych oraz portfelu wekslowego i pożyczek zastawowych, przy jednoczesnym wzroście natychmiast płatnych zobowiązań Banku, uległ redukcji o 72 milj. zł., z czego na bilety bankowe przypadło 63·1 milj. zł., na emisję zaś skarbową — 5·9 milj. zł.:

	31. 12. 31	10. 1. 32	20. 1. 32	31. 1. 32
Bilety Banku Polskiego	1.218·3	1.137·0	1.079·2	1.152·2
Emisja skarbową:				
bilon	240·1	233·9	226·3	234·2
bilety państwowe . .	1·3	1·3	1·3	1·3
Razem	1.459·7	1.372·2	1.306·8	1.387·7

Ponieważ zmniejszenie się obiegu banknotów przybrało w miesiącu sprawozdawczym większe rozmiary niż spadek rezerwy dewizowej, przeto stosunek procentowy pokrycia kruszcowo-walutowego podniósł się z 48·09% do 48·35%, a pokrycia wyłącznie złotem — z 41·94% do 43·37%.

Oslabienie tempa życia gospodarczego między innemi znalazło swój wyraz w zmniejszeniu się obrotów bezgotówkowych. Obroty żyrowe w Banku Polskim¹⁾ wraz z obrotami izb rozrachunkowych i obrotami czekowymi P. K. O.¹⁾ spadły z 5·1 miliardów zł. w grudniu do 4·8 miliardów zł. w styczniu, dochodząc do poziomu nienotowanego od kilku lat.

Na giełdzie warszawskiej obroty dewizami wyniosły 58·3 milj. zł., wobec 54·4 milj. zł. w grudniu. Wahania kursów do połowy stycznia były niewielkie. W drugiej połowie miesiąca pod wpływem rynków zagranicznych, a zwłaszcza Paryża, zaznaczyła się zniżkowa tendencja dla dewiz na Nowy Jork. Najwyższy kurs kabla notowano 8·928, najniższy — 8·921. W tymże czasie, na skutek pogłosek o trudnościach prolongaty kredytów krótkoterminowych dla Niemiec ze strony Francji, osłabł również kurs wypłaty na Berlin — z 211·85 do 210·50. Natomiast dewizy na Paryż, a przede wszystkim na Zurych, wykazywały stałą tendencję zwyżkową: najwyższy kurs pierwszych notowano 35·13, czyli 6⁰/₁₀₀ ponad parytet, drugich — 174·30, t. j. 1·3% ponad parytet. Wypłata na Londyn podlegała ciągłym wahaniom, jakkolwiek mniej gwałtownym, niż w poprzednim miesiącu; w drugiej połowie stycznia nastąpiła poprawa tendencji. Najwyższy kurs na Londyn — 31·35, najniższy — 30.

Banknoty dolarowe, poszukiwane i mocne w połowie miesiąca na skutek wzmożonego zapotrzebowania ze strony zagranicy, a głównie Berlina, Wiednia, Pragi i Bukaresztu, w końcu miesiąca osłabły i ofiarowywane były przeważnie przez kulisę. Kurs dolara gotówkowego wahał się w granicach 8·92 — 8·89

Obroty akcjami skurczyły się w stosunku do grudnia o 60% i wynosiły zaledwie 0·6 milj. zł., z czego 85% przypadło na akcje Banku Polskiego, które na ultimo notowane były po kursie 101. Akcjami innych towarzystw transakcyj nie dokonywano z powodu dość dużej różnicy między ceną zaofiarowania i płacenia.

Miesiąc sprawozdawczy był naogół korzystny dla notowań papierów o stałym oprocentowaniu; obroty w tym dziale wyniosły 6·8 milj. zł., wobec 6·5 milj. zł. w poprzednim miesiącu. Listy zastawne towarzystw kredytowych przez cały miesiąc miały tendencję mocną, wahania kursowe były stosunkowo małe, a obroty dość ożywione przy chętnych odbiorcach. Najwięcej interesowano się listami warszawskimi, mniej — prowincjonalnemi i ziemskimi. Dopiero przy końcu miesiąca nastąpiło pewne osłabienie kursów i zmniejszenie obrotów.

Z papierów państwowych stałą mocną tendencją cieszyły się pożyczki premjowe, z których najwięcej poszukiwana była 4% inwestycyjna. Znacznej poprawy doznały pożyczki dolarowe 6%-wa i 7%-wa, kształtujące się w zależności od notowań na giełdzie nowojorskiej. Ultimo i w tym dziale

¹⁾ Bez wpłat i wypłat gotówkowych.

przyniosło drobne straty kursowe. Poszczególne pożyczki notowane były (pierwsza liczba — kurs najniższy, druga — najwyższy, trzecia — na ultimo): 4% premjowa inwestycyjna — 80 — 85 $\frac{1}{2}$ — 83 $\frac{3}{4}$ lub (serje) — 86 $\frac{3}{4}$ — 92 $\frac{1}{2}$ — 90; 4% premjowa serji III — 41 $\frac{1}{4}$ — 44 — 43 $\frac{3}{4}$; 3% budowlana — 30 — 32 $\frac{1}{2}$ — 32; 5% konwersyjna — 39 $\frac{3}{4}$ — 40 $\frac{1}{2}$ — 40 $\frac{1}{4}$; 10% kolejowa — 99 $\frac{1}{2}$ — 101 — 99 $\frac{1}{2}$; 6% dolarowa — 53 — 56 $\frac{1}{2}$ — 55 $\frac{1}{2}$; 7% dolarowa — 50 — 55 — 55.

Polskie pożyczki zagraniczne na giełdzie nowojorskiej i londyńskiej w pierwszej połowie stycznia pod wpływem powszechnej zwyżki doznały poprawy, w następnych tygodniach natomiast znowu zniżkowały, z wyjątkiem 7% pożyczki stabilizacyjnej na giełdzie nowojorskiej, która pożyczka w ostatnim tygodniu stycznia podniosła się do poziomu z drugiego tygodnia. Natomiast na giełdzie paryskiej 7%-wa pożyczka stabilizacyjna zwyżkowała przez cały miesiąc, pomimo to jednak przeciętny kurs jej w styczniu nie osiągnął poziomu grudniowego. Na giełdzie nowojorskiej przeciętny miesięczny kurs 6%-wej pożyczki z 1920 r. z 51·1 w grudniu podniósł się do 53·0 w styczniu, 8%-wej z 1925 r. — z 50·8 do 53·1 i 7%-wej stabilizacyjnej — z 48·9 do 51·7, oraz te same pożyczki na giełdzie londyńskiej — z 65·9 do 68·3.

Budżet państwa. Dochody Skarbu Państwa, skutkiem znacznego spadku wpływów podatków bezpośrednich i monopolu, zmniejszyły się w porównaniu z grudniem o 23 milj. zł. do 175·3 milj. zł. Obniżyły się również wydatki, jednak w stopniu nieco słabszym, mianowicie o 20 milj. zł. do 178·1 milj. zł., wobec czego styczeń przyniósł nieznaczną przewyżkę wydatków nad dochodami w wysokości 2·8 milj. zł. W ciągu 10 miesięcy bieżącego roku budżetowego (kwiecień — styczeń) dochody Państwa wyniosły 1.918·2 milj. zł., wydatki zaś — 2.048·0 milj. zł., podczas gdy w tym samym czasie roku poprzedniego — 2.295·6 milj. zł. i 2.300 milj. zł.

Rolnictwo. Warunki atmosferyczne naogół nie były korzystne dla rolnictwa: przymrozki i odwilże przy braku przeważnie pokrywy śnieżnej wpływały ujemnie na oziminy, zwłaszcza słabsze, późno siane. Skutkiem tego stan zasiewów przedstawiał się znacznie gorzej, niż w tym samym czasie roku ubiegłego.

W styczniu, a szczególnie w drugiej jego połowie, nastąpiła — wbrew przewidywaniom — poważna podaż zbóż, spowodowana z jednej strony silnie odczuwanym przez rolników brakiem gotówki na przynajmniej częściowe pokrycie najbardziej koniecznych zobowiązań, z drugiej zaś — dalszą zniżką cen produktów hodowlanych, wobec czego szeroko stosowane dotąd spasanie zboża zostaje zarzucane. Nie bez pewnego wpływu pozostawały tu również uporczywe pogłoski, rozsiewane przez spekulantów o rzekomym dużym imporcie zbóż do Polski. Dowozy zbóż, zwłaszcza żyta, były tak znaczne, że Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe nie były w stanie odbierać wszystkich nadwyżek podaży nad popytem. W rezultacie ceny wszystkich zbóż, po parotygodniowej pewnej stabilizacji, w drugiej połowie stycznia znacznie się obniżyły: najsilniej potaniało żyto i owies — o 13%, następnie jęczmień — o blisko 9%, i wreszcie pszenica — o około 5%, jak to przedstawia poniższe zestawienie przeciętnych tygodniowych cen w złotych za 100 kg na giełdzie poznańskiej:

S t y c z e ń

Zboże	28.12-2.1	4-9	11-16	18-23	25-30
pszenica	24·65	24·74	24·75	24·62	23·55
żyto	27·25	27·25	27·25	27·00	23·65
jęczmień browarny .	26·25	26·25	25·50	24·83	24·00
owies	23·25	22·80	21·83	21·17	20·17

Na rynkach międzynarodowych ceny zbóż, po lekkiej zniżce w grudniu, z początkiem stycznia uległy pewnemu wzmocnieniu, na co wpłynęło przede wszystkim rozpoczęcie zwiększonych zakupów przez szereg krajów europejskich, zwłaszcza przez Anglię, oraz Chiny i Japonię, a z drugiej strony — akcja prasowa Stanów Zjednoczonych, prowadzona na szeroką skalę z udziałem statystyków i przedstawicieli organizacji handlu zbożem w kierunku powstrzymania farmerów od nadmiernej podaży, gdyż sytuacja zbożowa ma rzekomo układać się pomyślniej. Nieznaczna poprawa cen okazała się jednak

niedługotrwała, gdyż już w drugiej połowie stycznia ceny żyta, a w ostatnim tygodniu—pszenicy przeważnie znowu zniżkowały. Kształtowanie się cen na giełdach zagranicznych ilustruje następująca tablica w dolarach za 100 kg:

S t y c z e ń					
Pszenica	28.12-2.1	4-9	11-16	18-23	25-20
Chicago	1·99	2·06	2·08	2·18	2·12
Nowy Jork	2·55	2·54	2·64	2·64	2·60
Hamburg ¹⁾	2·56	2·64	2·62	2·69	2·66
Berlin	5·10	5·28	5·32	5·44	5·58
Polska ²⁾	2·99	2·94	2·89	2·84	2·72
Żyto					
Chicago	1·67	1·86	1·90	1·85	1·88
Nowy Jork	2·34	2·41	2·47	2·46	2·42
Hamburg	1·90	1·99	1·96	1·95	1·92
Berlin	4·43	4·52	4·69	4·71	4·69
Polska ²⁾	3·07	3·05	3·05	3·02	2·66

Eksport z Polski czterech głównych zbóż oraz mąki pszennej i żytniej wyniósł 18·8 tys. tonn, czyli w stosunku do grudnia zmniejszył się o 6·7 tys. tonn głównie skutkiem spadku wywozu jęczmienia i żyta.

Handel ziemniakami, mimo łagodnej pogody w styczniu, jeszcze się nie rozpoczął; popyt na lepsze gatunki sadzeniaków ze strony Anglii, Belgii, Francji i Szwajcarii jest bardzo duży i zapowiada poważną wyżkę cen, skutkiem czego rolnicy narazie wstrzymują się od transakcyj.

Na rynku bydła i trzody, wobec nadmiernej podaży, trwał nadal spadek cen, najsilniej dotykając cielęta, które potaniały o 20 i więcej procent. Ceny bydła i trzody zniżkowały w granicach 10—15%. Wzmózone wyzbywanie się bydła i trzody, zwłaszcza przez gospodarstwa drobne, pomimo niebywale niskich cen, tłumaczy się przedewszystkiem brakiem paszy. Z tego też powodu stan inwentarza żywego znacznie się pogorszył.

Wraz z trwającą zniżką cen bydła i trzody potaniał również i nabiał, zwłaszcza jaja, których ceny spadły w ciągu stycznia o przeszło 25%. Spadek cen jest przedewszystkiem bezpośrednim następstwem trudności eksportowych, mianowicie stosowanego przez kraje odbiorcze kontyngentowania dowozów, redukcji przydziału dewiz oraz podwyżek ceł. Ostatnio poważnym ciosem dla naszego wywozu nabiału stało się podwyższenie z dniem 20 stycznia ceł wwozowych przez Niemcy. Zatrważająca zniżka cen nabiału, zresztą nieodosobniona u nas lecz powszechna i zagranicą, zdaje się grozić możliwością zaniedbania ważnej gałęzi produkcji rolnej, jaką jest mleczarstwo.

Młynarstwo. Spadek konsumpcji mąki oraz brak środków obrotowych na zakup większych zapasów zboża przy jednoczesnej zniżkowej jego tendencji spowodował poważne ograniczenie produkcji młynów. Niektóre młyny wogóle wstrzymały pracę, powiększając w ten sposób liczbę nieczynnych. Przejście wielu młynów prowincjonalnych na przemiał pszenicy przyczyniło się do przeładowania rynku mąką pszenną, której poślednie gatunki sprzedawano poniżej ceny mąki żytniej. Popyt na otręby, wobec niskich cen trzody i bydła, silnie się zmniejszył; niektóre młyny odczuwały kompletny brak nabywców na otręby. W rezultacie położenie młynarstwa uległo znacznemu pogorszeniu, do czego poza tem przyczyniła się silna konkurencja i bardzo słaba wypłacalność odbiorców.

Przemysł węglowy. Wydobywanie węgla, skutkiem spadku konsumpcji wewnętrznej, a przede wszystkim eksportu, zmniejszyło się o 18% i było o przeszło 750 tys. tonn niższe w tymże miesiącu r. ub.

¹⁾ Bez cła cif Hamburg.

²⁾ Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

Ograniczenie wysyłki na rynek krajowy spowodowane zostało łagodną w styczniu aurą oraz poważnem skurczeniem się zamówień ze strony najważniejszych gałęzi przemysłu. Zwiększyły się jedynie zlecenia przemysłu naftowego i gorzelniczego. Eksport na rynki konwencyjne utrzymał się prawie na poziomie poprzedniego miesiąca, na rynki północne natomiast skurczył się o 18%, gdyż w dalszym ciągu coraz bardziej daje się tu odczuć atmosfera wyczekiwania i niechęć do zawierania znaczniejszych transakcyj lub na dłuższe terminy, to też większość wywozu nadal opiera się na kontraktach, dawniej już zawartych.

	styczeń 1932	grudzień 1931	listopad 1931
wydobycie węgla	2.695	3.294	3.817
zużycie wewnątrz kraju	1.349	1.581	1.926
wywóz	954	1.158	1.397

Przemysł naftowy. W ogólnych rozmiarach produkcji większych zmian nie zaobserwowano. W połowie stycznia w Mrażnicy w szybie „Union III” dowiercono się na głębokości 1.670 m. ropy w ilości około 20 tonn dziennie, podczas gdy poprzednio wydajność tego szybu nie przekraczała 2 tonn dziennie. Ceny surowca bez zmiany.

Notowane w grudniu lekkie ożywienie zbytu dla benzyny i nafty na rynku krajowym utrzymało się również i w miesiącu sprawozdawczym, skurczyło się natomiast z powodu kończącego się sezonu zapotrzebowanie na parafinę. W dalszym ciągu z większymi trudnościami zbytu spotykały się oleje smarowe. Rafinerje zrzeszone coraz bardziej odczuwają stale wzmagającą się konkurencję outsiderów, zwłaszcza przy benzynie i nafcie, które przedewszystkiem są przez małe rafinerje produkowane i for-sowane.

Sytuacja w eksporcie nadal kształtowała się pod znakiem trwającej, a zapoczątkowanej w ostatniej dekadzie grudnia, zniżki cen, szczególnie benzyny i nafty. Ograniczenia dewizowe w dalszym ciągu stanowią poważną przeszkodę dla polskich eksporterów. Wywóz do Węgier prawie nie istnieje, Austria odbiera bardzo małe ilości, przyczem pokrycie otrzymuje się z dużymi trudnościami. Najłagodniejsze stosunkowo są przepisy dewizowe czechosłowackie, które praktycznie nie hamują polskiego eksportu. W połowie miesiąca sprawozdawczego została zawarta umowa polsko-czeska co do odbioru benzyny, nafty i olejów smarowych w 1932 r. Pod względem zakontraktowanych ilości produktów porozumienie można uważać za korzystne, znacznie gorzej natomiast przedstawia się w nowej umowie sprawa cen, poważnie ustępujących dotychczasowym.

Przemysł hutniczy. Ujemny wpływ czynników sezonowych na tę gałąź przemysłu, wobec korzystnych w roku bieżącym warunków atmosferycznych, wystąpił znacznie łagodniej, niż zazwyczaj. Syndykat przydzielił hutom zamówień na około 21.000 tonn, wobec zaledwie 5.000 tonn w poprzednim miesiącu. Wzrost ten nastąpił przedewszystkiem dzięki uzyskaniu obstalunków Ministerstwa Komunikacji na przeszło 10.000 tonn szyn oraz 2.000 tonn akcesoriów, a następnie dzięki prawie 3-krotnie zwiększonym w stosunku do grudnia zamówieniom przemysłu metalowego, które osiągnęły blisko 5.000 tonn.

W przemyśle metalowym położenie naogół bez większych zmian. Pewne ożywienie zaznaczyło się w kilku fabrykach budowy lokomotyw, wagonów, mostów i konstrukcyj żelaznych, oraz kotłów parowych i aparatów dla przemysłu cukrowniczego. Szczególnie silny zastój natomiast odczuwają fabryki maszyn i narzędzi rolniczych, w których praca ogranicza się niemal wyłącznie do reperacji starych maszyn. Zdając sobie sprawę, że na żywszy zbyt maszyn rolniczych przy obecnej sytuacji rolnictwa liczyć nie można, niektóre przedsiębiorstwa przechodzą na inne działy produkcji.

W przemyśle włókienniczym, w okręgach łódzkim i bielskim, zaznaczyło się ożywienie produkcji. W pierwszym stosunkowo dość silne, spowodowane intensywnem przygotowaniem się fabrykantów do sezonu wiosennego i letniego, w drugim słabsze, oparte na wykończaniu tkanin letnich. Największy wzrost produkcji nastąpił w branży bawełnianej w towarach białych, dla których trwa obecnie sezon i których zapasy zeszłoroczne są nieznaczne, a ogólna produkcja ograniczyła rezerwy towarowe do minimum. Urządzane t. zw. „białe tygodnie” trwać będą do Wielkiejnocy, a dotychczasowy ich przebieg, przekraczający pierwotne przewidywania, pozwala wysnuć pewne wnioski optymistyczne. Zwiększona wytwórczość tkanin wzmogła zapotrzebowanie na przędzę bawełnianą, powodując w następstwie zwyżkę

jej cen i pozwalając przedsiębiorcom za zgodą ich kartelu na rozszerzenie produkcji do 32 godzin tygodniowo. W branży wełnianej zaznaczył się również pewien wzrost wytwórczości tkanin oraz popytu na przędzę czesankową, której ceny wskutek tego miały tendencję mocną.

W przeciwieństwie do omówionych wyżej okręgów produkcja przemysłu białostockiego, jak zresztą zwykle w styczniu, była niewielka; uruchomienie maszyn przedsiębiorczych wynosiło 35%.

Konjunktura w przemyśle dziano-trykotażowym kształtowała się dość pomyślnie, gdyż aura przyczyniła się do zwiększenia popytu na różnego rodzaju ciepłą konfekcję i artykuły sportowe. Branża konfekcyjna natomiast — mimo karnawału — odczuwała naogół zastój, notując obroty w granicach, nie przekraczających połowy zeszłorocznych. W przemyśle jedwabnym sezon zimowy, ogólnie biorąc, zawiódł, do czego poza spadkiem konsumpcji przyczyniła się również i moda, szczególnie faworyzująca w roku bieżącym wełnę na suknie damskie.

Ogólny eksport materiałów i wyrobów włókienniczych skurczył się o 1·3 milj. zł. i wyniósł 9 milj. zł.

Przemysł drzewny. Zwykły w styczniu wzrost popytu na drzewo tarte dla kampanji wiosennej w tym roku bądź nie ujawnił się wcale, bądź tylko bardzo słabo. Wskutek tego większość tartaków w dalszym ciągu pozostawała unieruchomiona. Wyraźne ożywienie i wzrost zatrudnienia zaznaczył się jedynie w niektórych tartakach we wschodniej i północno-wschodniej części kraju; przedsiębiorstwa te zakupiły większe ilości drzewa, przecierając je przeważnie na eksport — do Anglii, Belgii i Holandji. Zaostrzenie przepisów dewizowych w niektórych krajach europejskich uniemożliwia zupełnie wywóz do nich, spadek zaś walut w innych państwach oraz szalona konkurencja czynią rentowność eksportu coraz bardziej problematyczną tak, że większość przemysłowców wywozi drzewo tarte tylko celem uzyskania gotówki na prowadzenie przedsiębiorstwa. Eksport do Francji, mimo zawarcia układu francusko-polskiego i ustalenia kontyngentu na I kwartał 1932 r., nie został dotąd zorganizowany. W Belgii, Anglii i Holandji utrzymanie kontaktu z dawnymi odbiorcami staje się coraz trudniejsze wobec pojawienia się, obok wzrastającego dumpingu rosyjskiego, nowego współzawodnika w postaci Japonii, której spadkowa tendencja jej waluty i egzotyczny asortyment nadają poważną siłę konkurencyjną. Na ogólne kształtowanie się rynku drzewnego niekorzystnie wpłynęła poza tem wiadomość, że Szwajcaria ma zamiar od 4 lutego ograniczyć import drzewa. Na rynku krajowym w dalszym ciągu trwał zastój; napływ zamówień spodziewany jest dopiero w drugiej połowie lutego.

Eksploatacja odbywa się przeważnie w lasach państwowych; wywózka z lasów była utrudniona z powodu niezamarznięcia dróg i braku śniegu.

W przemyśle mebli giętych stan zatrudnienia pozostawał słaby. Zbyt w kraju był minimalny, eksport nadal nader ograniczony wobec niejasnej w większości krajów zamorskich sytuacji polityczno-gospodarczej i powszechnego braku gotówki. Przy obecnym niskim poziomie cen oraz nieustabilizowanym kursie funta poważnym niebezpieczeństwem zagraża naszemu eksportowi projektowane przez rząd angielski wprowadzenie ogólnego 10%-wego cła fiskalnego od importu.

Ogólny wywóz zagranicę materiałów i wyrobów drzewnych w porównaniu z grudniem zmniejszył się o 2·3 milj. zł. do 10·3 milj. zł., podczas gdy jeszcze w tym samym czasie r. ub. wynosił 18·2 milj. zł.

Handel, ceny i żegluga. Obroty w handlu, zazwyczaj w styczniu słabe, w roku bieżącym doznały skurczenia wyjątkowego. Najlepiej stosunkowo przedstawiała się sytuacja w branży spożywczej, jednak i tu zauważono dalszy spadek konsumpcji kawy, herbaty, cukru i wyrobów monopolowych. Największe zmniejszenie obrotów zaznaczyło się w handlu galanterją i manufakturą, gdzie jedynie towar wybra-kowany, a więc najtańszy, cieszył się niezłym popytem. W dziale tkanin lekkich okres karnawałowy zawiódł nawet najskromniejsze oczekiwania. Małym zainteresowaniem cieszyło się obuwie ciepłe, kalosze i śniegowce tak, że znaczne zapasy tych artykułów pozostały na składach. W powyższych warunkach położenie kupiectwa jest niezwykle ciężkie, co znalazło swój wyraz między innymi w znacznie zmniejszonej ilości wykupionych patentów na rok bieżący lub w przechodzeniu firm do kategorii niższych. W niektórych miejscowościach ilość wykupionych patentów w stosunku do roku ubiegłego, w którym zresztą również notowany był już spadek, zmniejszyła się o 40 i więcej procent.

Wskaźnik cen zarówno hurtowych jak i detalicznych uległ dalszej obniżce: pierwszy — z 66·4 do 64·1, drugi — z 81·6 do 79·3, przyczem spadek cen został spowodowany w hurcie wyłącznie a w detalu głównie potaniem produktów rolnych, podczas gdy ceny hurtowe artykułów przemysłowych nawet lekko zwyżkowały — o 0·7 punktu.

Obroty handlu zagranicznego doznały nadal skurczenia, przyczem import zmniejszył się o 10·6 milj. zł., eksport natomiast — o 24·5 milj. zł. Przywieziono około 144 tys. tonn wartości 80·5 milj. zł., wywieziono zaś 1·3 milj. tonn za 93·3 milj. zł. Skutkiem silniejszego spadku eksportu dodatnie saldo zostało zredukowane do 12·8 milj. zł., wobec 26·7 milj. zł. w poprzednim miesiącu.

Obrót towarowy portu gdyńskiego wyniósł 380·2 tys. tonn, t. j. w porównaniu z grudniem zmniejszył się o blisko 88 tys. tonn głównie z powodu spadku importu starego żelastwa i eksportu węgla. W związku z ogłoszeniem ceł preferencyjnych zaczęły nadchodzić do Gdyni większe transporty owoców i towarów kolonialnych.

Na *rynku pracy* wystąpił dalszy sezonowy i konjunkturalny wzrost bezrobocia. Liczba bezrobotnych zwiększyła się w ciągu stycznia o 36·7 tys. i w dniu 30 stycznia wynosiła 325·8 tys., była jednak o blisko 20 tys. mniejsza, niż w tymże czasie r. ub. Ze względu na konieczność podtrzymania eksportu węgla na rynki północne dotychczasowe stawki w górnictwie węglowym zostały obniżone z dniem 1 lutego o 8%. Jednocześnie przemysł węglowy zobowiązał się do najdalej idących oszczędności w swoim aparacie dyrekcyj i zarządów.

Kronika ustawodawstwa gospodarczego. Z wydanych w styczniu rozporządzeń gospodarczych wymienić należy przede wszystkim następujące:

Umowa pomiędzy Polską a Francją (Dz. U. R. P. Nr. 1 poz. 1), podpisana w Hadze dn. 20. I. 1930 r., ustalająca wysokość długu Polski względem Francji z tytułu niezapłaconej reszty kosztów okupacji terytorjum plebiscytowego Górnego Śląska na 178,617.885·38 franków, płatnych w następujących ratach rocznych:

od 1931	do 1935	po	7,112.918	fr. rocznie
„ 1936	„ 1940	„	8,891.143	„ „
„ 1941	„ 1950	„	10,669.374	„ „
„ 1951	„ 1965	„	11,543.870	„ „

Porozumienie pomiędzy Polską
a Wielką Brytanią

(Dz. U. R. P. Nr. 1 p. 2), podpisane w Hadze dn. 20. I. 1930 r., ustalające wysokość długu Polski względem Wielkiej Brytanii z tytułu niezapłaconej reszty kosztów okupacji terytorjów plebiscytowych Górnego Śląska i Olsztyna na 604.597 funtów, płatnych w następujących ratach rocznych:

od 1931	do 1935	po	24.077	funtów rocznie
„ 1936	„ 1940	„	30.096	„ „
„ 1941	„ 1950	„	36.115	„ „
„ 1951	„ 1965	„	39.075	„ „

Rozp. Min. Reform. Roln.
z dn. 22. XII. 1931 r.

(Dz. U. R. P. Nr. 2 poz. 11), wydane w porozumieniu z Ministrami Skarbu i Rolnictwa, ustala na rok 1932 kurs obligacji 5% Państwowej Renty Ziemskiej, wypłacanych z tytułu wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie, w wysokości 75% ich imiennej wartości.

Rozp. Min. Skarbu, Przem. i Handlu

oraz Roln. z dn. 31. XII. 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 2 poz. 12) podwyższa opłaty celne manipulacyjne.

„ „ „ z dn. 4. I. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 4 poz. 25) wprowadza zmiany w zakresie ceł wywozowych na drzewo osikowe i olszowe.

„ „ „ z dn. 18. I. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 5 poz. 32) przywraca dawną wysokość zł 25 za q zwrotu cła na bekony; podwyżka ta została jednak ograniczona w czasie do dn. 30. IV. 1932 r., po którym to terminie nastąpi rewizja zwrotu ceł, jeśli sytuacja na rynku angielskim ulegnie wyjaśnieniu.

POŁOŻENIE GOSPO

	Określenie	1927	1928	1929	1930
		31.XII	31.XII	31.XII	31.XII
1 BANK POLSKI: Zapas złota	w milj. zł.	517·3	621·1	700·5	562·2
2 Dewizy zaliczone do pokrycia	"	687·5	527·1	418·6	288·4
3 Dyskonto i pożyczki	"	496·9	731·9	781·1	758·3
4 Obieg banknotów	"	1.003·0	1.295·4	1.340·3	1.328·2
5 Natychmiast płatne zobowiązania	"	659·8	524·1	467·8	210·3
6 Pokrycie kruszcowo-dewizowe	w % - ch	72·61	63·13	61·89	55·29
7 Pokrycie złotem	"	31·11	34·13	38·74	36·54
8 OBIEG PIENIĘŻNY	w milj. zł.	1.312·3	1.539·4	1.559·7	1.569·3
9 w tem: bilon i bilety zdawkowe	"	309·3	244·1	259·4	241·1
10 OBRÓT BEZGOTÓWKOWY	"	4.565·1 ¹⁾	6.132·2 ¹⁾	6.839·5 ¹⁾	6.997·1
11 w tem: obroty żyrowe w Banku Polskim ²⁾	"	3.008·6 ¹⁾	3.941·1 ¹⁾	4.233·2 ¹⁾	4.115·0
12 " " " izb rozrachunkowych ³⁾	"	228·0 ¹⁾	418·3 ¹⁾	605·6 ¹⁾	805·7
13 " " " czekowe w P. K. O. ²⁾	"	1.328·5 ¹⁾	1.772·8 ¹⁾	2.000·7 ¹⁾	2.076·4
14 WEKSLE WYSTAWIONE ⁴⁾	"	—	—	1.014·0	887·7
15 Suma weksli protestowanych w Polsce	"	—	69·1	130·7	118·2
16 Odsetek weksli protestowanych w Banku Polskim	w % - ch	234	2·87	5·44	4·12
17 BANKI PAŃSTWOWE ⁵⁾ : Weksle, otwarty kredyt, pożyczki terminowe i towarowe	w milj. zł.	340·6	471·5	569·4	593·6
18 Pożyczki gotówkowe długoterminowe ⁶⁾	"	504·2	632·4	735·5	1 022·8
19 " " " emisyjne	"	432·7	738·4	923·7	1.056·9
20 Wkłady	"	264·3	379·7	325·9	308·3
21 Lokaty Skarbu Państwa	"	436·8	438·0	467·2	685·5
22 BANKI AKCYJNE ⁷⁾ : Kasa i należności w bankach	"	108·4	131·3	133·4	125·3
23 Dyskonto, lombard i rachunki bieżące	"	1.254·2	1.732·9	1.884·8	1.911·4
24 Należności Nostro w bankach	"	88·7	96·3	94·5	100·3
25 Zobowiązania Nostro wobec banków	"	233·8	368·4	426·8	415·3
26 Wkłady	"	799·5	999·3	1.089·8	1.184·3
27 KASY OSZCZĘDNOŚCI: Wkłady w P. K. O.	"	200·9	315·8	383·6	431·3
28 " " " w komun. kasach oszczęd. ⁸⁾	"	221·2	358·0	445·6	582·0
29 WKŁADY ⁹⁾	"	1.756·3	2.261·4	2.422·3	2.666·7
30 w tem: oszczędnościowe i terminowe	"	680·6	1.116·8	1.271·1	1.591·9
31 " " " czekowe, żyrowe i na r-kach bieżących	"	1.075·7	1.144·6	1.151·2	1.074·8
32 KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE ¹⁰⁾	"	1.863·6	2.577·8	2.807·3	2.814·4
33 SKARB PAŃSTWA: Dochody	"	2.767·8 ¹¹⁾	3.008·3 ¹¹⁾	3.030·7 ¹¹⁾	245·4
34 Wydatki	"	2.553·1 ¹¹⁾	2.841·1 ¹¹⁾	2.992·3 ¹¹⁾	257·1
35 Saldo	"	+ 214·7 ¹¹⁾	+ 167·2 ¹¹⁾	+ 38·4 ¹¹⁾	— 11·7
36 Dochody z cel	"	371·9 ¹¹⁾	424·0 ¹¹⁾	395·3 ¹¹⁾	23·9
37 Podatki bezpośr. wraz podat. maj.	"	680·9 ¹¹⁾	815·0 ¹¹⁾	825·5 ¹¹⁾	76·9
38 " " " pośrednie	"	166·9 ¹¹⁾	181·7 ¹¹⁾	192·2 ¹¹⁾	17·6
39 PRODUKCJA: Wskaźnik ogólny produkcji przemysłowej ¹²⁾	1925/7 =	121·4	136·2	124·9	101·8
40 " " " dóbr wytwórczych	= 100	129·0	153·5	136·6	98·9
41 " " " " " spożywczych	"	123·1	134·5	114·2	101·6
42 Produkcja węgla	w tys. tonn	3.174 ¹⁾	3.384 ¹⁾	4.000 ¹⁾	3.399
43 " " " surówki żelaza	"	51·5 ¹⁾	57·0 ¹⁾	47·3 ¹⁾	35·8
44 " " " stali	"	103·7 ¹⁾	119·8 ¹⁾	84·2 ¹⁾	78·5
45 " " " cynku	"	12·5 ¹⁾	13·5 ¹⁾	13·8 ¹⁾	15·2
46 HANDEL ZAGRANICZNY: Przywóz	w milj. zł.	2.895·5 ¹³⁾	3.362·2 ¹³⁾	3.111·0 ¹³⁾	158·9
47 w tem: artykuły spożywcze i zwierzęta	"	676·0 ¹³⁾	654·1 ¹³⁾	456·2 ¹³⁾	27·5
48 surowce i wyroby przemysłowe	"	2.219·5 ¹³⁾	2.708·1 ¹³⁾	2.654·8 ¹³⁾	131·4
49 Wywóz	"	2.515·1 ¹³⁾	2.508·0 ¹³⁾	2.813·4 ¹³⁾	183·2
50 w tem: artykuły spożywcze i zwierzęta	"	798·5 ¹³⁾	825·8 ¹³⁾	1.013·2 ¹³⁾	64·6
51 surowce i wyroby przemysłowe	"	1.716·6 ¹³⁾	1.682·2 ¹³⁾	1.800·2 ¹³⁾	118·6
52 Saldo	"	- 380·4 ¹³⁾	- 854·2 ¹³⁾	- 297·6 ¹³⁾	+ 24·3
53 CENY: Wskaźnik cen hurtowych ogólny	1927 r. =	100·9	99·5	92·0	76·2
54 " " " " " art. rolnych	= 100	97·3	93·9	80·2	63·2
55 " " " " " przemysłowych	"	103·7	104·1	101·1	86·9
56 " " " " " detalicznych w W-wie ogólny	"	101·5	104·5	106·3	97·6
57 " " " " " art. rolnych	"	97·6	101·4	102·1	88·6
58 " " " " " przemysł.	"	105·5	108·3	111·8	106·8
59 KOLEJE: Załadowano ogółem wagonów 15 tonnowych	przeciętnie dziennie	16.126	16.654	17.000	15.243
60 ŻEGLUGA MORSKA ¹⁴⁾ : Obrót ładunkowy ogółem Gdańsk	w tys. tonn	424·9	438·7	416·1	697·3
61 " " " " " Gdynia	"	74·7	163·1	235·2	312·7
62 INNE DANE KONJUNKTURALNE: Stan zatrudnienia ¹⁵⁾	w tysiąc.	720·7	791·6	712·5	663·4
63 " " " " " bezrobocia	"	165·3	128·1	186·4	300·0

¹⁾ Przeciętna miesięczna.²⁾ Bez wpłat i wypłat gotówkowych.³⁾ Do 31. XII. 28 r. obroty izb w Warszawie, Poznaniu i Lwowie. Dn. 2 I. 1929 r. została otwarta izba rozrachunkowa w Łodzi, dn. 11. IV. 29 r. — w Katowicach, dn. 1. IV. 30 r. — w Krakowie.⁴⁾ Obliczenia, dokonywane na podstawie wpływów z podatku wekslowego.⁵⁾ Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny.⁶⁾ Wraz z funduszami rządowymi, administrowanymi przez Państwowy Bank Rolny.⁷⁾ Wg bilansów łącznych, zestawianych przez Komisariat Bankowy Ministerstwa Skarbu. Dane obejmują prywatne banki akcyjne, 2 banki komunalne i filje banków zagranicznych oraz większe domy bankowe.⁸⁾ Do 31. XII. 1928 r. wkłady w 117 kasach oszczędności, w dn. 31. XII. 1929 r. — w 360 kasach, od 1. X. 1930 r. w 372 kasach (bez wkładów instytucji finansowych).

D A R C Z E P O L S K I.

				1		9		3		1			
31.I	28.II	31.III	30.IV	31.V	30.VI	31.VII	31.VIII	30.IX	31.X	30.XI	31.XII		
562'5	562'7	562'9	567'4	567'6	567'7	567'9	568'0	568'1	594'0	597'7	600'4	1	
262'4	244'3	256'2	228'6	256'4	230'5	167'3	145'2	115'8	78'3	84'4	88'0	2	
711'1	683'8	656'5	619'5	617'9	637'2	729'7	741'6	737'3	765'0	750'8	796'4	3	
1.276'6	1.284'2	1.260'5	1.258'9	1.222'4	1.230'0	1.254'3	1.245'1	1.224'8	1.254'0	1.210'9	1.218'3	4	
184'8	169'1	219'0	188'0	206'4	270'0	244'9	226'0	198'1	164'6	208'7	213'2	5	
56'44	55'53	55'36	55'01	57'67	53'22	49'04	48'48	48'07	47'39	48'04	48'09	6	
38'49	38'72	38'05	39'21	39'72	37'85	37'88	38'61	39'92	41'87	42'10	41'04	7	
1.512'7	1.523'8	1.501'7	1.497'2	1.459'1	1.468'5	1.491'3	1.485'1	1.467'1	1.497'9	1.449'1	1.459'7	8	
236'1	239'6	241'2	238'3	236'7	238'5	237'0	240'0	242'3	243'9	238'2	241'4	9	
6.615'4	5.763'7	6.594'8	6.160'2	5.422'1	5.663'2	5.565'9	4.936'4	5.330'0	5.357'0	4.970'0	5.072'8	10	
3.883'2	3.391'6	4'070'1	3.703'8	3.507'4	3.751'6	3.596'0	3.191'9	3.464'6	3.463'6	3.198'6	3.185'7	11	
783'7	656'1	709'7	668'1	667'9	691'6	719'9	581'4	592'7	617'8	507'8	536'6	12	
1.948'5	1.716'0	1.815'0	1.788'3	1.246'8	1.220'0	1.250'0	1.163'1	1.272'7	1.275'6	1.263'6	1.350'5	13	
925'7	803'3	911'7	852'0	817'7	784'7	749'3	700'3	723'0	748'7	646'7	633'0	14	
125'5	118'2	121'1	110'6	106'8	99'5	109'6	100'9	103'8	117'8	109'1	104'9	15	
4'50	4'58	4'58	5'14	4'55	4'01	4'68	4'88	4'02	4'62	4'70	5'01	16	
585'7	559'2	529'3	538'4	555'5	562'9	579'1	593'9	600'7	583'2	564'3	564'3	17	
1.060'8	1.052'4	1.057'1	1'058'6	1.080'1	1.093'1	1.119'3	1.127'8	1.138'5	1'152'3	1.157'5	1.155'6	18	
1.060'8	1.073'7	1.087'0	1.085'8	1.089'7	1.100'2	1.102'6	1.109'9	1.118'4	1.123'2	1.127'6	1.130'2	19	
315'0	318'1	309'9	330'4	331'7	328'4	322'0	304'9	292'4	294'4	291'6	295'8	20	
713'1	711'1	695'2	690'4	677'0	683'3	705'6	723'1	733'0	734'4	737'7	736'2	21	
85'8	82'7	88'5	81'0	81'8	84'4	73'0	64'0	49'2	40'1	40'6	75'9	22	
1.852'6	1.816'9	1.804'7	1.753'8	1.698'2	1.589'1	1.539'9	1.461'7	1.355'7	1.319'6	1.274'8	1.240'6	23	
96'6	101'9	95'4	92'3	85'0	85'5	78'4	85'7	84'2	86'9	76'3	81'2	24	
380'7	370'0	372'9	372'1	367'6	341'1	334'5	310'9	273'9	267'8	250'9	221'3	25	
1.127'3	1.123'7	1.122'2	1.073'6	1.022'5	946'8	884'0	850'1	811'3	766'1	742'5	730'1	26	
429'6	427'0	444'6	457'2	476'0	479'3	453'4	447'2	450'7	461'1	477'5	509'9	27	
602'2	621'0	636'4	648'0	656'4	658'6	628'6	622'2	619'6	602'7	600'3	602'9	28	
2.601'7	2.609'0	2.648'2	2.646'9	2.641'4	2.568'0	2.430'8	2.367'2	2.318'8	2.263'2	2.290'9	2.329'1	29	
1.615'6	1.644'5	1.665'4	1.661'2	1.647'3	1.611'0	1.513'9	1.475'1	1.456'8	1.419'3	1.409'9	1.420'0	30	
986'1	964'5	982'8	985'7	994'1	957'0	916'9	892'1	862'0	843'9	881'0	909'1	31	
2.733'0	2.666'2	2.619'2	2.560'5	2.530'6	2.433'3	2.421'6	2.372'7	2.267'8	2.243'9	2.175'9	2.179'7	32	
229'7	200'0	252'2	229'1	199'6	175'8	192'8	169'1	173'6	211'1	193'6	198'3	33	
228'2	212'5	288'8	250'2	211'7	219'5	218'2	182'5	182'1	215'3	192'4	198'1	34	
+ 1'5	- 12'5	- 36'6	- 21'1	- 12'1	- 43'7	- 25'4	- 13'4	- 8'5	- 4'2	+ 1'2	+ 0'2	35	
18'7	16'2	18'0	19'1	15'6	14'4	14'9	11'5	10'3	12'7	12'6	10'7	36	
67'2	59'6	58'4	57'1	59'3	48'0	49'9	43'4	38'3	61'0	56'3	62'0	37	
17'8	16'8	15'1	14'3	14'8	16'0	12'9	11'7	14'4	11'5	12'9	16'2	38	
95'5	92'1	90'9	93'0	92'9	94'0	92'4	92'9	91'2	88'8	84'2	77'9	39	
92'9	91'2	85'7	86'5	91'5	94'7	92'1	92'6	88'5	81'0	73'4	68'3	40	
91'6	90'6	93'7	94'6	95'9	95'1	90'6	88'9	89'1	88'9	83'2	76'0	41	
3.458	2.784	2.996	2.902	2.677	2.768	3.197'0	3.302'0	3.482'0	3.767'0	3.740'0	3.184	42	
32'3	35'5	36'8	33'8	33'7	23'6	28'3	29'8	30'2	23'9	21'9	18'2	43	
91'6	97'6	99'4	86'6	104'5	103'4	108'5	99'7	92'7	67'7	46'5	36'9	44	
14'8	12'9	13'3	12'0	11'9	11'2	10'2	9'1	8'9	9'3	8'9	8'0	45	
153'4	116'6	125'5	142'9	137'1	129'4	127'8	109'1	113'3	119'4	97'0	91'1	46	
25'4	19'8	20'6	19'6	20'9	14'4	21'9	13'9	19'4	18'9	19'4	21'9	47	
128'0	96'8	104'9	123'3	116'2	115'0	105'9	95'2	93'9	100'5	77'6	69'2	48	
152'5	134'9	163'8	168'7	168'6	161'6	174'5	150'1	171'5	158'2	156'1	117'8	49	
52'4	47'2	59'1	66'3	66'2	49'4	54'0	39'5	56'5	56'9	63'0	37'3	50	
100'1	87'7	104'7	102'4	102'4	112'2	120'5	110'6	115'0	101'3	93'1	80'5	51	
- 0'9	+ 18'3	+ 38'3	+ 25'8	+ 31'5	+ 32'2	+ 46'7	+ 41'0	+ 58'2	+ 38'8	+ 59'1	+ 26'7	52	
71'6	72'1	72'5	74'1	74'8	73'2	70'3	69'0	67'0	66'3	68'2	66'4	53	
56'9	58'2	59'8	64'5	66'8	63'8	58'8	58'3	56'2	55'6	60'3	57'2	54	
84'1	83'9	83'4	82'1	81'3	80'8	80'1	78'8	76'0	75'3	74'5	74'0	55	
91'3	91'1	90'9	92'4	92'6	91'0	88'9	87'2	84'4	82'5	83'0	81'6	56	
79'4	79'5	80'2	83'3	84'0	82'4	79'6	76'8	73'7	70'2	71'3	70'9	57	
102'8	102'4	101'4	101'3	101'1	99'4	97'9	97'2	94'7	94'7	94'5	91'7	58	
12.451	11.759	12.557	12.525	12.625	13.501	14.324	14.451	15.013	16.849	16.178	11.150	59	
648'0	532'7	557'6	699'2	653'6	772'7	809'8	760'6	725'4	711'0	687'1	750'3	60	
323'3	291'3	366'2	401'0	476'7	437'2	503'1	481'0	488'0	546'0	517'3	468'0	61	
643'8	634'4	635'9	653'2	662'9	681'8	672'3	671'2	669'9	687'6	643'2	550'1	62	
340'7	358'9	372'5	351'7	313'1	274'9	255'2	246'4	246'4	255'6	266'0	289'1	63	

⁹⁾ W Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowym Banku Rolnym, Pocztovej Kasie Oszczędności, bankach prywatnych i komunalnych kasach oszczędności.

¹⁰⁾ W Banku Polskim, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowym Banku Rolnym, Pocztovej Kasie Oszczędności i w bankach prywatnych. Po odjęciu redyskonta.

¹¹⁾ Za cały rok budżetowy.

¹²⁾ Po usunięciu wahań sezonowych. Ogólny wskaźnik produkcji przemysłowej, obliczany przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen, jest średnią arytmetyczną ważoną wskaźnika dla poszczególnych gałęzi górnictwa i hutnictwa oraz przemysłu przetwórczego.

¹³⁾ Za cały rok.

¹⁴⁾ W/g Biuletynu Statystycznego Ministerstwa Skarbu; dla lat 1927-29 — przeciętne miesięczne.

¹⁵⁾ W górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym, na robotach publicznych etc.

Wyniki spisu ludności Polski z dnia 9 grudnia 1931 r. *)

Województwa	Ludność obecna		Przyrost ludności 1921—1931		Miasta	Ludność obecna		Przyrost ludności 1921—1931	
	30. 9. 1921 r.	9. 12. 1931 r.	w liczbach bezwzględ.	w odset- kach		30. 9. 1921 r.	9. 12. 1931 r.	w liczbach bezwzględ.	w odset- kach
Polska ¹⁾	27,176.717	32,120.020	4,943.303	18·2	Warszawa	936.713	1,178.211	241.498	25·8
Warszawskie ²⁾	2,114.886	2,532.528	417.642	19·7	Łódź	451.974	605.287	153.313	33·9
Łódzkie	2,252.769	2,632.434	379.665	16·9	Lwów	245.152	316.177	71.025	29·0
Kieleckie	2,535.898	2,935.680	399.782	15·8	Poznań	184.758	246.574	61.816	33·5
Lubelskie	2,085.746	2,468.391	382.645	18·3	Kraków	183.706	221.260	37.554	20·4
Białostockie ³⁾	1,294.458	1,640.374	345.916	26·7	Wilno ³⁾	128.954	197.049	68.095	52·8
Wileńskie ³⁾	1,002.915	1,272.851	269.936	26·9	Katowice ⁴⁾	—	127.841	—	—
Nowogródzkie ³⁾	810.811	1,054.846	244.035	30·1	Częstochowa	88.894	117.692	28.798	32·4
Poleskie	747.427	1,133.398	385.971	51·6	Bydgoszcz	87.643	117.519	29.876	34·1
Wołyńskie	1,569.559	2,081.501	511.942	32·6	Lublin	94.543	112.522	17.979	19·0
Poznańskie	1,967.865	2,112.871	145.006	7·4	Sosnowiec	86.497	109.454	22.957	26·5
Pomorskie	935.643	1,086.144	150.501	16·1	Białystok	76.792	91.335	14.543	18·9
Śląskie ⁴⁾	1,124.967	1,298.851	173.884	15·5	Królewska Huta	—	81.287	—	—
Krakowskie	1,992.810	2,297.027	304.217	15·3	Radom	61.599	78.072	16.473	26·7
Lwowskie	2,788.672	3,127.138	338.466	12·1	Kielce	43.695	58.397	14.702	33·6
Stanisławowskie	1,262.546	1,475.954	213.408	16·9	Włocławek	43.574	56.377	12.803	29·4
Tarnopolskie	1,434.507	1,599.574	165.067	11·5	Kalisz	44.613	55.113	10.500	23·5
					Gdynia	3.164	30.210	27.046	854·7

*) Na podstawie doniesień telegraficznych.

¹⁾ Wraz z wojskiem skoszarowanym.

²⁾ Bez m. st. Warszawy.

³⁾ Liczby ludności dla terenów, nieobjętych spisami z 1921 r., zostały podane według spisu 1919 r.

⁴⁾ Częściowo według spisu 1919 r.

Gęstość zaludnienia w Polsce według spisów 1921 i 1931 r.

Województwa	Powierzchnia km. ²	Mieszkańców na 1 km. ²		Miasta	Powierzchnia km. ²	Mieszkańców na 1 km. ²	
		1921 r.	1931 r.			1921 r.	1931 r.
Polska	388.390	70·0	82·7	Warszawa	125	7.493·7	9.425·7
Warszawskie	29.338	72·1	86·3	Łódź	59	7.760·6	10.259·1
Łódzkie	19.034	118·4	138·3	Lwów	63	3.891·3	5.018·7
Kieleckie	25.741	98·5	114·0	Poznań	67	2.757·6	3.680·2
Lubelskie	31.123	67·0	79·3	Kraków	48	3.827·2	4.609·6
Białostockie	32.134	40·3	51·0	Wilno	104	1.239·9	1.894·7
Wileńskie	28.948	34·6	44·0	Katowice	41	—	3.118·1
Nowogródzkie	23.169	35·0	45·5	Częstochowa	45	1.975·4	2.615·4
Poleskie	36.825	20·3	30·8	Bydgoszcz	65	1.348·3	1.808·0
Wołyńskie	35.729	43·9	58·3	Lublin	33	2.864·9	3.409·8
Poznańskie	26.528	74·2	79·6	Sosnowiec	31	2.790·2	3.530·8
Pomorskie	16.386	57·1	66·3	Białystok	41	1.873·0	2.227·7
Śląskie	4.230	265·9	307·1	Królewska Huta	6	—	13.547·8
Krakowskie	17.448	114·2	131·6	Toruń	36	1.095·1	1.507·8
Lwowskie	28.391	98·2	110·1	Grudziądz	20	1.675·8	2.520·3
Stanisławowskie	16.909	74·7	87·3	Gdynia	22	103·3	1.373·2
Tarnopolskie	16.332	87·8	97·9				